

Spitten bevalt uitstekend

Ploegen is nog altijd hoofdgrondbewerking nummer één voor akkerbouwers op de klei. Henk van Renselaar uit Lelystad stapte tien jaar geleden over op de spitmachine en wil niet meer terug. Sinds twee jaar spit hij ook rechtstreeks in een volgroeide gele mosterd. „Hoe minder bewerkingen, hoe beter. Dat spaart tijd, geld én de bodem.”

Met een gangetje van 3 kilometer per uur vreet de spitmachine van Henk van Renselaar zich een weg door een uitbundig bloeiende gele mosterd. De plantenmassa wordt door de machine, inclusief de stroresten van de voorafgaande graanteelt, volledig door de grond gemengd. Het resultaat oogt wat ruig; resten van de groenbemester steken her en der tussen de kluiten uit. „Het is aan de natte kant, maar verder ligt het prima

zo”, zegt Van Renselaar. Het is het tweede jaar op rij dat de akkerbouwer zonder voorbewerking de spitmachine in de gele mosterd zet. „Hoe minder bewerkingen, hoe beter”, zegt hij. „Dat spaart tijd, geld én de bodem. Klepelen vind ik niks; dan sla je de boel tot moes en dat mengt niet mooi. Een paar jaar geleden hebben we een Greencutter uitgeprobeerd, die het gewas aan kleine stukjes snijdt. Die laten zich op zich

mooi door de grond mengen, maar ik zie geen verschil met direct inspitten. Misschien is het zelfs wel beter zo. Je houdt, denk ik, meer lucht in de grond.” Vorig jaar teelde hij suikerbieten na het inspitten van de mosterd. Dat ging prima. „In het voorjaar zie je weinig meer van de mosterd terug en ook bij het zaaien zitten de stengelresten niet in de weg. Ze verpulveren helemaal. Dat was ook de reden om voor gele

Henk van Renselaar spit zonder voorbereiding zijn gele mosterd rechtstreeks door de grond. „Het oogt anders dan glimmende ploegvoren, maar het werkt prima.“

mosterd te kiezen en niet voor een stevigere groenbemester, zoals bladrammenas. Het is even wennen. Het oogt anders dan glimmende ploegvoren, maar het werkt prima.“

Minder snel droog

Dit jaar is het tien jaar geleden dat hij de ploeg vervuilde voor de spitmachine. Een van de redenen was dat de teelt van uien na suikerbieten voor zijn gevoel niet optimaal verliep. „Ik wijt dat aan de combinatie van met je wielen door de voor rijden en het inkuileffect van het bietenblad. Op zich ging de uienteelt best goed, maar als ik het uienland ging ploegen, kwam er hier en daar blauwe klei naar boven. Zuurstofarm dus. Dat zinde me niet.“ Door te spitten worden alle organische resten nu beter door de bouwvoor gemengd en drukken de wielen niet meer rechtstreeks in de kwetsbare ondergrond. Maar hij ziet meer voordelen: „Je hebt geen slijp. Als het erop aankomt, heb je meer werkbare dagen. Al zeggen we tegelijkertijd: als het te nat is om te ploegen, moet je ook niet gaan spitten. Van natte grond moet je afblijven. Al lukt dat dit jaar niet. Toch denk ik dat je met spitten minder vernielt in echt natte grond dan met ploegen.“

Hij vervolgt: „Waar ik trouwens ook erg van gecharmeerd ben, is dat je de grond meteen mooi vlak weglegt. Dat scheelt in het voorjaar vaak een bewerking. Ook spitten in combinatie met tarwe zaaien vind ik erg handig. Als je uitregent, ben je altijd aan. Zeker toen onze zoon nog niet in het bedrijf zat, was dat een belangrijk argument.“ Gevraagd naar nadelen, noemt Van Renselaar dat de grond in het voorjaar minder snel opdroogt. „Voor gewassen die je zaait, maakt het in de regel weinig verschil. Maar voordat wij aardappelen kunnen poten, zijn ze hier de buurt meestal al wel bezig. Ik denk dat we gemiddeld genomen twee dagen later kunnen beginnen dan wanneer we zouden ploegen.“

Delen met de buurman

Van Renselaar deelt de spitmachine met zijn buurman. Opgeteld draaien ze er jaarlijks

ongeveer 150 hectare mee. Essentieel vindt Van Renselaar het hebben van een continu variabele transmissie (cvt). „Het resultaat van het werk staat voorop, daar moet je je rijsnelheid op kunnen aanpassen.“ De Imants 475K is de tweede roterende spitmachine die ze hebben. De vorige ruilden ze na zes jaar in. Sneller slijten dan een ploeg doet een spitmachine volgens hem niet. „Al hebben we vorig jaar, toen het zo droog was, wel wat problemen gehad. Maar goed, ook ploegen hadden toen veel te lijden. Een zwak punt van deze machine is de kettingaandrijving; die brak bij ons vorig jaar. De nieuwere typen hebben een tandwieloverbrenging. Dat lijkt me beter.“ Het dagelijks onderhoud stelt, met acht smeernippels, niet zo veel voor, vindt hij. Dit jaar zijn de omstandigheden verre van droog. De klei plakt en glimt. Van Renselaar is benieuwd hoe zijn experiment met de gele mosterd volgend voorjaar uitpakt. „Het ging niet vanzelf, toen we dit jaar begonnen. De mosterd ging wikkelen en de grond koekte aan. We hebben toen de schrapers, die aan de spitas zitten, verwijderd. Sindsdien loopt het probleemloos.“

Aandacht voor de bodem

Van Renselaar waakt ervoor om te diep te werken. Dat is volgens hem niet goed voor de grond. Hoewel de precieze diepte bij spitten lastig te meten is, gaat hij uit van een werkdiepte van ongeveer 20 centimeter. Woelen doet Van Renselaar sporadisch, alleen bij diepe sporen. Ook zitten er geen ondergronders aan de spitmachine. „Ik heb geen goed gevoel bij diepe bewerkingen, zeker niet als standaard maatregel. Daar komt bij dat onze grond door krimp en zwel heel wat natuurlijk herstelvermogen heeft. En we proberen er zo goed mogelijk op te passen natuurlijk.“

Als deelnemer aan Veldleeuwrik houdt hij zich uitgebreid met de bodem bezig. „Grondbewerking en groenbemesters zijn altijd een dankbaar gespreksonderwerp. We praten uitvoerig over onze ervaringen en je wordt ook zelf gedwongen om je

maatregelen goed te onderbouwen. Dat is leuk en leerzaam. Je leert veel van elkaar.“ Een van de discussiepunten over zijn systeem is de waarde van gele mosterd als groenbemester. Het is niet de grootste leverancier van organische stof en echt sterke wortels heeft het gewas niet. Daar staat tegenover dat het wel intensief wortelt. „Het gaat mij erom dat de grond beschermd is. Die laatste paar honderd kilo organische stof voeren we wel op een andere manier aan. We verhakselen al ons stro en gebruiken maximaal compost en dierlijke mest. Ik heb sinds enkele jaren een vaste leverancier voor gedroogde en gehomogeniseerde kippenmest. Dat is een prachtig product. We laten het voorafgaand aan de aardappelen uitrijden, waardoor het volledig door de rug gemengd wordt. Ook gebruiken we regelmatig gips, omdat dat een gunstig effect heeft op de structuur. Ik ben tevreden over hoe mijn grond eruit ziet en ook als ik onze opbrengsten vergelijk met collega's, doen we het goed. Dit werkt voor ons.“

Vergelijken

Qua kosten en capaciteit maakt de keuze tussen spitten en ploegen niks uit, volgens Van Renselaar. „De capaciteit is ongeveer hetzelfde. Laatst waren de buurman en ik tegenover elkaar bezig: hij met een vierschaarploeg, ik met de spitmachine. Ik heb het eens even bijgehouden en we deden beiden ongeveer driekwart hectare per uur. Ook de kosten maken elkaar niks. Ik heb het niet precies uitgerekend, maar aan brandstof ben ik hetzelfde kwijt.“

Het aantal telers in de omgeving dat kiest voor spitten, groeit gestaag, maar niet hard. Wel gebruiken veel akkerbouwers de spitmachine voor het bewerken van de kopakkers. Een collega die al jaren alles spitte, grijpt nu voorafgaand aan de aardappelen weer terug op ploegen. „Ook hij ervaart dat de grond minder snel opdroogt in het voorjaar. Ik heb gezegd: doe me een lol en spit ook even een paar baantjes. Het lijkt me interessant om daar samen volgend jaar eens naar te kijken.“ ■

Bedrijfsgegevens

Henk van Renselaar heeft met zijn vrouw Ineke en zijn zoon Martin een akkerbouwbedrijf van 116 hectare in Lelystad. Martin werkt de helft van de tijd thuis en de andere helft als meewerkend voorman bij Waterman Onions in Emmeloord. Op de gemiddeld 40 procent afslibbare klei verbouwen ze consumptieaardappelen, suikerbieten, granen, zaaiuien en winterpeen. De aardappelen, de uien en de helft van de tarwe kunnen thuis worden opgeslagen. Op de bewaarloodsen van de familie liggen zonnepanelen met een opgetelde capaciteit van 70.000 kWh, waarmee ze ongeveer hun eigen stroombehoefte afdekken.

